

Doc. dr. Milan Nakonečný,
vedoucí katedry sociální
práce a vzdělávání
dospělých FF UK v Praze,
8. února 1992
oslavil 60. narozeniny.

Vážený a milý jubilate,

bývá zvykem, že známého odborníka u příležitosti jeho životního jubilea veřejně pozdraví neméně známý kolega. Případně též na stránky odborného tisku přispěje oslavným medailónem renomovaný recenzent z nakladatelského domu, kde byla oslavencova díla tradičně vydávána. Jednou jistě tento hezký rituál u nás nabyde i svého původního obsahu a každý jubilat bude pozdravován už jen podle svých opravdových zásluh. Do normálních poměrů se však vracíme po příliš dlouhé době, během níž zde platila pravidla zvláštního ražení. Díky nim se nemálo vynikajících osobností, které zvláštního ražení nebyly, stalo nepříliš známými nebo i zcela neznámými. Někteří z nich navíc začali řešit úplně jiné problémy, například existenční, poté, co byli v duchu těchto pravidel z obce odborníků vyob-

cováni. A státní nakladatelské domy byly nuceny projevovat zvláštní slabost především pro výplody snaživého rozvíjení určitých utkvělých světonázorových představ.

Proto Tě jistě nepřekvapí, že se nesetkáváš ani s oficiální zdravicí, ani se zasvěceným medailónem, byť by sis obojího právem zasloužil. Jsem přesvědčen, že Tě to potká při nejbližší vhodné příležitosti a že jubilovat budeš ještě mnohokrát. Zatím vezmi, prosím, zavděk gratulací zcela neoficiální a nezasvěcenou.

Při té příležitosti se musím přiznat, že Tvá příslovečná pracovitost ve mně vždycky budila až závist. Obdivuji všechny, kteří v sobě nacházeli tolik vnitřní síly a kázně, že dokázali pilně pracovat i tehdy, aniž by věděli, zda to, co studují a promýšlejí, budou ještě někdy moci veřejně vyslovit, a zda to, co píší, bude moci někdy číst ještě někdo jiný.

V takovéto situaci, do níž byli oněmi pravidly zvláštního ražení vehnáni všichni, kteří byli z různých důvodů shledáni nepohodlnými elementy, ses svého času nacházel i Ty. Dovol mi, abych tu obrysy vývoje Tvé životní dráhy zrekapituloval. Některé její momenty jsou totiž vcelku názornými ilustracemi někdejších vývojových peripetií celé této společnosti a ty není na škodu si občas pro osvěžení paměti připomenout.

Narodil ses 8. února 1932 v Horažďovicích a v jižních Čechách jsi už zůstal bydlet (Třeboň, Č. Budějovice, Tábor — zde dodnes), v řadě míst jsi též pracoval (Vodňany, Č. Budějovice, Černovice, Soběslav aj.). Jsi tady zvyklý a máš to tady rád.

Když jsi v tábořském klasickém gymnáziu na podzim 1948 chodil do septimy, zaměnil někdo obraz novopečeného dělnického prezidenta za Trumanovu podobiznu. Tento nebezpečný zločin proti státu, kde si lid právě začal vládnout sám, musel být exemplárně potrestán, a tak pro všechny potenciální viníky i sympatizanty studium okamžitě skončilo. Nezbylo Ti nic jiného, než nastoupit k otci, notáři, jako koncipient. Počátkem 50. let jsi přece jen mohl dostudovat a nějaký čas se pak dále zocelovat manuální prací v papírnách, při budování lipenské přehrady a výkonem vojenské služby.

Potom Ti už bylo patrně odpuštěno, neboť v roce 1954 jsi byl přijat na pražskou Vysokou pedagogickou školu, obor pedagogika — psycholo-

gie. Asi Ti během studií nějak rychle otrnulo, protože na jedné celoškolské vědecké konferenci jsi prý dosti popudil svým fundovaným a samozřejmě nedostatečně kritickým referátem o existencialismu. Po absolutoriu v roce 1958 ses vrátil do svého kraje, do Vodňan, do dětského diagnostického ústavu, kde jsi jako psycholog pracoval do roku 1962.

Tehdy jsi získal prostřednictvím konkursu místo odborného asistenta psychologie v Institutu novinářství a osvěty na katedře prof. Hyhlíka. Přednášel jsi tu obecnou psychologii a začal prosazovat sociální psychologii. Tvá skripta „Základy sociální psychologie“, vydaná v té době Osvětovým ústavem, patřila spolu s publikací Součka a Holubáře mezi první původní práce z tohoto oboru. Během svého pedagogického působení jsi v letech 1964 - 67 externě vystudoval klinickou psychologii na FFUK.

Mezi osobnostmi, které jsi měl rád a kterých sis vážil, jsi vedle svého šéfa prof. Hyhlíka nejčastěji vzpomínal tyto tři: doc. dr. Miloše Bondyho, u kterého sis cenil jeho erudice v oblasti psychoanalýzy a psychodiagnostiky a obdivoval nejen jeho odborné, ale i lidské kvality, a se kterým Tě později pojilo dlouholeté přátelství. Dále prof. dr. Vladimíra Tardyho, jemuž jsi dokonce dělal jeden čas pomvěda a jehož jsi oceňoval pro jeho integrativní přístup k psychologii, pro jeho pozitivistickou až suchou vědeckost a pro schopnosti matematických aplikací. Konečně též doc. dr. Iana Fišera, který Tě naopak přitahoval svou hluboce fundovanou orientací v umění a estetice.

Tvé pedagogické působiště bylo časem několikrát přejmenováno, nakonec na Fakultu sociálních věd a publicistiky v roce 1968. To jsi zde přednášel obecnou a sociální psychologii a ve výběrových přednáškách teorii osobnosti a psychologii umění. Později jsi často vzpomínal, jak jsi v tomto roce také mohl navštívit Mnichov, Bonn, Hamburk a Paříž, díky studijnímu pobytu od Deutscher akademischen Austauschdienst Bad Godesberg — Bonn (ještě dodnes Ti zprostředkovávají zahraniční literaturu).

V letech 1970 - 73 jsi se v Č. Budějovicích podílel na vrbudování první mimopražské manželské poradny a nějakou dobu jsi it i vedl. Rok 1973 však přinesl i totální reorganizaci fakulty a normalizační proces zde konečně mohl být vítězně završen. Nepřekvapuje, žes byl jedním z těch, které bylo třeba nahradit vydatnějšími kádry. Ovšem podle pravidel zvláštního ražení nemohlo jít při pacifikaci nepohodlných elementů pouze o jednorázovou změnu zaměstnání. A tak kromě toho, že jsi postupně vystřídal několik výzkumných pracovišť, byly už do tisku připravené Motivace lidského chování a Obecná psychologie na poslední chvíli staženy a z redakce Ti byl vrácen rukopis encyklopedické Psychologie. Tyto tři tituly, čítající celkem asi 2 500 strojopisných stran, představovaly výsledek veškeré Tvé dosavadní vědecké i pedagogické práce, o to byla tato ztráta smutnější. V té době Ti nikde nevzali k otištění ani recenzi sovětské publikace a ti opatrnější začínali tvrdit, že jistější bude Tě raději ani necitovat.

V roce 1977 jsi odešel z Prahy na střední pedagogickou školu v Soběslavi, ovšem jen díky tomu, že se tamní ředitelka nebála zaručit se za Tebe. Učil jsi zde psychologii obecnou, vývojovou, sociální i pedagogickou a učil jsi zde rád. Přitom jsi nepřestával pracovat. Tu a tam Ti vyšel drobnější text napsaný na objednávku nějaké vzdělávací instituce. Na zahraniční kongresy, na které jsi byl zván, jsi zasílal alespoň referáty, protože vycestovat nepřicházelo v úvahu. Stále jsi udržoval bohaté osobní i písemné kontakty. Občas si Tě příslušné výsledkové orgány cvičně

vyzvedly přímo z vyučování. V roce 1987 byla škola v Soběslavi zrušena a Ty ses vrátil do dětského diagnostického ústavu, ve kterém jsi téměř před 30 lety začínal.

V prosinci 1989 iniciují Tví bývalí kolegové na katedře řadu jednání, jejichž výsledkem je, že se posléze vracíš zpátky na katedru a stáváš se jejím vedoucím.

Celkem jsi publikoval asi 160 článků, často v Čs. psychologii a Čs. psychiatrii. Kromě zmíněných skript ze sociální psychologie, ze kterých později vznikla knižní publikace (Sociální psychologie, Svoboda, Praha 1970), je třeba uvést ještě Motivaci a emoce (1972) a Psychologii osobnosti (1973). Dále jsi autorem řady samizdatových publikací, především o problematice, která svého času byla častým předmětem našich diskusí — o ezoterismu. Tvůj přínos do této tematiky by vydal na samostatnou studii, proto jen několik Tvých titulů z let 1973 - 80: Dějiny novodobého českého hermetismu, Lexikon hermetismu, Filozofie Herma Trismegista, Magie a mýtus. Jako jeden z mimořádně fundovaných odborníků v této oblasti jsi byl r. 1990 zvolen předsedou společnosti českých hermetiků „Universalía“.

Co Tě znám, věnoval ses také malování. A neskrýval jsi, že Tě pokaždé upřímně potěšilo, když jsi začátkem 80. let na kolektivních výstavách jihočeských výtvarníků získal v konkurenci mezi samými profesionály několik čestných uznání. Domnívám se, že vedle rodinného zázemí to byly také chvíle před stojanem, které Ti pomáhaly přenést se přes ty nejvíce rozbouřené vody a na chvíli zapomenout.

Přesto, že jsme oba za ta léta, co se známe, přece jen poněkud zestárli, těší mě, že některé věci změnám nepodléhají. Například jsi nikdy nebyl a stále nejsi v žádné politické straně, i když už je dneska podstatně bohatší sortiment. Nebo že Tě dosud neopustil Tvůj charakteristický suchý humor s brilantními sebeironizujícími formulacemi. Dodnes též vděčně vzpomínám, jak mi Tvůj vytríbený literární vkus umožnil objevit Karáska ze Lvovic, Meyrinka, Célina.

Vážený a milý jubilante, děkuji za vše. A přeji dobré zdraví a co nejvíce životní radosti!

Jiří Reichel